1. juli 2026

MANDAT FOR POLITIETATENS UAVHENGIGE VARSLINGSOMBUD

1. **Formål og bakgrunn**
   Varslingsombudet (Ombudet) for politietaten er uavhengig. Ombudets sekretariat er lagt til Statens sivilrettsforvaltning på Hamar. Ombudet skal ha som hovedoppgave, på en tillitvekkende måte, å undersøke interne, nærmere definerte varslingsaker på arbeidsgivers vegne. Ombudet skal avklare om det foreligger kritikkverdige forhold, og på denne også måten bidra til økt tillit, forbedring og læring i etaten.

2. **Rettslige rammer mv.**
   En arbeidstaker kan alltid varsle internt, eksempelvis til en «representant for arbeidsgiver» eller i samsvar med virksomhetens rutiner for varsling, jf. arbeidsmiljøloven § 2 A-2. Et varsel til Ombudet er intern varsling.

   Når det er varslet om kritikkverdige forhold, skal arbeidsgiver sørge for at varselet innen rimelig tid blir tilstrekkelig undersøkt, jf. arbeidsmiljøloven § 2 A-3. Varslingsombudet skal behandle og undersøke nærmere bestemte saker fra politietaten på arbeidsgivers vegne, jf. arbeidsmiljøloven 2 A-3 (1). Varslingsombudet skal sikre at disse varslingssakene mottas og behandles på forsvarlig måte.

   Dette mandatet skal sees i sammenheng med saksbehandlingsreglene (vedlagt).

3. **Ombudet**
   Departementet oppnevner personer til Ombudet for to år av gangen. Ombudet skal bestå av 3-6 personer avhengig av behovet for tilstrekkelige ressurser. Ombudsrollen ivaretas av en leder med tung juridisk bakgrunn, eksempelvis en ansatt i akademia, en dommer i de alminnelige domstolene eller en erfaren arbeidsrettsadvokat. I tillegg bør Ombudet knytte til seg kompetanse med politifaglig bakgrunn og innen organisasjonspsykologi, og ev. også et medlem med påtalefaglig bakgrunn.

4. Ombudets behandling av saker

Ombudet skal behandle:

- Saker der det varsles på leder/nestleder på nivå 1 i et organ i politiet, bortsett fra politidirektøren.

Ombudet kan også behandle:

- Saker der arbeidsgiver har undersøkt og vurdert varselet, men der det varsles på behandlingen av saken.
- Andre saker der arbeidsgiver mener det foreligger forhold som tilsier at varslingsombudet må undersøke saken, for eksempel varsler på nivå 2-ledere eller komplekse varslingssaker.

Ombudet har adgang til å prioritere saker under kulepunkt to og tre basert på en vurdering av sakens aktualitet, tematikk, grad av rettssikkerhetsmessig betydning for den enkelte, samt potensialet for betydning utover den konkrete saken. Saker under kulepunkt to avsluttes hvis ombudet ikke prioriterer behandling. Saker under kulepunkt tre som ikke blir prioritert behandlet av Ombudet oversendes til arbeidsgiver.

Ombudet behandler også ev. anonyme varsler som faller inn under sakstypene ovenfor.

Dersom Hovedverneombudet eller tjenestemannsorganisasjonene sentralt mener at en varslingssak bør overføres fra politiet til Ombudet, kan de spille dette inn overfor arbeidsgiver som må vurdere dette.

Dersom Ombudet behandler en sak som samtidig tas til behandling i andre instanser med myndighet til å fatte endelig/rettskraftig avgjørelse i saken, for eksempel domstol eller nemnd, kan Ombudet stanse behandling av saken inntil parallell prosess er avsluttet.

5. **Overordnede føringer for Ombudet**
   - Uavhengig og upartisk
     Varslingsombudet skal være uavhengig og upartisk i sitt arbeid, og kan ikke instrueres om lovtolkning eller skjønnsutøvelse. Det må ikke foreligge omstendigheter som sår tvil om Ombudets evne til å utføre arbeidet på en tilstrekkelig uavhengig måte. Dette gjelder i relasjon til arbeidsgiver i den enkelte sak Ombudet har til behandling, saksforhold og den eller de som antas å være berørte.
   - Saksbehandlingstid
     Undersøkelsene skal gjennomføres så snart som mulig. Varslingsombudet må imidlertid benytte tilstrekkelig tid slik at undersøkelsen gjennomføres forsvarlig, herunder at alle berørtes interesser blir ivaretatt.
   - Kompetanse
     Varslingsombudet kan knytte til seg bistand fra andre i det løpende arbeidet med undersøkelsene.
   - Forvaltningsloven og offentleglova, herunder taushetsplikt
     Varslingsombudet og ev. ekstern kompetanse har taushetsplikt for opplysninger som fremkommer i undersøkelsene. Reglene i forvaltningsloven og offentleglova gjelder.
   - Personopplysninger
     Personopplysninger skal behandles i tråd med det til enhver tid gjeldende regelverk.
   - Graderte saker
     Varslingsombudet skal som hovedregel ikke behandle graderte saker.

6. Ombudets hovedoppgaver og roller
   - Innledende saksbehandling
     Motta, klassifisere og vurdere, innkommende varsler og henvendelser fra ansatte i politietaten.
   - Siling
     Sende varsler til kontaktpunkt i politet hvis undersøkelsen av varselet skal skje der i henhold til mandatet.
   - Omsorgsplikt
     I tilstrekkelig grad informere kontaktpunkt i politiet om saker Ombudet har til behandling, slik at virksomhetene kan sikre de ansatte forsvarlig arbeidsmiljø i henhold til gjeldende saksbehandlingsregler.
   - Undersøkelsen
     Undersøke varslingssaker definert i dette mandatet.
   - Anbefalinger
     Utarbeide en rapport hvor Ombudets vurdering av saken fremgår, samt eventelle anbefalinger til arbeidsgiver for videre oppfølging.
   - Veiledning

Veilede ansatte som vurderer å varsle, har spørsmål om hvordan et varsel behandles etc., ev. gjennomføre opplærings- og kompetansehevingsaktiviteter overfor politiets varslingsgrupper eller andre i politiet etc.

7. **Rapportering og evaluering**

Ombudet skal bistå departementet i neste evaluering av ordningen. Neste evaluering skal gjennomføres innen to år fra forrige evaluering. Politiets verneombud og tjenestemannsorganisasjoner skal involveres i evalueringsarbeidet.

Departementet kaller inn til et møte om ett år slik at Ombudet kan informere om erfaringer etter de siste endringene i mandatet.

Ombudet utarbeider årlig innen første kvartal en offentlig kort årsrapport med oversikt over relevant statistikk og ev. læringspunkter fra sakene behandlet det siste året.

Politidirektoratet skal følge opp Ombudets anbefalinger og vurderinger, og rapportere til JD i den ordinære styringsdialogen. Direktoratets oppdrag vil fremgå av de årlige tildelingsbrevene fra JD.